

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Mirno svojo pot!

JSZ že od svojega rojstva dalje poudarja potrebo skupnosti delavstva. Zadnja desetletja je to še prav posebno poudarjala in opozarjala delavske strokovne organizacije na njihovo odgovornost, če ne bodo delovale v smeri duhovne konsolidacije delavstva. Pred desetimi leti je celo predlagala skupen »Strokovni svet«, katerega naloga bi bila, da se enotno vodijo strokovne zadeve in da so mu v tem pogledu podrejene vse delavske strokovne organizacije. S tem predlogom JSZ zaradi odklonilnega stališča »Strokovne komisije« sicer ni uspela, toda dejstvo pa je le ostalo in sicer kot dokaz, kakšne miselnosti je bila JSZ že pred 10 leti in kako dalekovidna je bila. Ko bi bil njen predlog sprejet in ko bi se iskreno izvajal, bi bil danes položaj delavstva na strokovnem polju boljši.

V zadnji številki »Delavske pravice« smo poudarili važen uspeh izvoljene uprave ljubljanske delavske zbornice, ki se ji je s smotrnim delom posrečilo ustvariti med obstoječimi strokovnimi organizacijami smisel za skupnost.

Izvoljeni upravi delavske zbornice se je posrečilo ustvariti vzajemnost tudi med delavci in nameščenci. Zaradi tega so bili tisti, ki so hoteli imeti posebne nameščenske zbornice, v veliki manjšini in brez vpliva. Značilno je, da se danes znova oglašajo s svojo zahtevo po posebnih nameščenskih zbornicah in da se zdi, da ne naltavajo na gluha ušesa.

Da je šla izvoljena uprava delavske zbornice po omenjeni poti in da je bilo njeno delo kronano z očitnim uspehom, je eminentna zasluga JSZ. Ko si je JSZ priborila s svobodnimi volitvami vstop v delavske zbornice, je imela dovolj vzroka, da bi stopila v ostro opozicijo proti večinski organizaciji v upravi zbornice. Če bi vodili JSZ politični motivi in politična usmerjenost, bi se to tudi zgodilo. Toda

Delavski koledarček

Vsem odbornikom, ki so na ta ali drug način pomagali razprodati letošnje koledarčke, najlepše priznanje. Tako hitro in toliko izvodov nismo razpečali še nobeno leto doslej. To, da naredijo člani veliko delo brez vsake provizije, je res požrtvovalnost. Zaveš, da obstojamo le z lastnim delom in da je v tem delu tudi naš napredek, naj budi vsakega tovariša za vsa nadaljnja dela v skupno delavsko korist.

JSZ je strokovna organizacija. Kot taka ima do delavstva svoje obveznosti in tudi odgovornosti. Njena glavna obveznost pa je, da ne razbija vrst že itak preveč razbitega delavstva, ampak da **ustvarja skupnost**. Zaradi tega je dvignila proti vsemu pričakovanju prapor za delavsko skupnost nad vse visoko tudi v upravi delavske zbornice.

Ta prapor je vedno vihral in se ni nikoli pobesil. Ko je dobila NSZ pod JNS po precej čudnih ovinkih precejšnje število delegatov v delavsko zbornico, je menila, da je prišel čas, da se udari po marksistih v delavski zbornici in predlagala sporazum med njo in JSZ. Kajti obe skupaj bi imele takrat v upravi zbornice absolutno večino. Toda JSZ je odklonila tak sporazum. Kajti njen cilj je bil: **delati za delavsko skupnost**.

Torej JSZ je stala vedno na stališču delavske skupnosti. Zaradi te-

ga svojega stališča so ji nekateri očitali in ji še očitajo, da je zašla pod marksističen vpliv.

Ker je JSZ stala vedno in še danes stoji na stališču, da se mora delati na notranji konsolidaciji vseh, zlasti pa delovnega ljudstva, nismo k raznim pozivom kaj pripominjali. JSZ more le čakati, da vidi, če je iskreno mišljen tak podvig kot je poziv za skupno sodelovanje. Kajti JSZ pripada delovnemu ljudstvu, z meščanstvom nima nič skupnega. Zaradi tega mora biti dvakrat bolj pozorna, če prihajajo iz meščanskega tabora pozivi na skupnost. Preteklost dokazuje, da se je meščanstvo približevalo delovnemu ljudstvu le tedaj, če ga je potrebovalo. Pa še to dokazuje preteklost, da je bil delovni tabor ob takih priložnostih vedno izkoriščen. Zaradi tega morajo biti podani dokazi za iskrenost takega poziva.

Skušnje preteklosti — nauk prihodnosti!

Največji krivec današnjega slabega gospodarskega položaja v delavskih vrstah je brezbriznost in malomarnost. Le-ta je vzrok, da so se razmere za delavstvo v zadnji povojni dobi stalno slabšale. Vedno je delavec pričakoval, da se bo nekdo drugi boril zanj, pa bodisi v parlamentu, bodisi v delavskih socialnih zavodih ali pa pri delodajalcu. Zadovoljno je bilo, ako je pri volitvah v državni zbor imelo nekakega zagovornika, tako imenovanega delavskega zastopnika, ki ga pa končno še niti samo ni izbralo, ampak ga je osvojilo že na nasvet raznih ljudi, ki so to vest prinesli iz strankarskega ognjišča. Od tega človeka je delavstvo zahtevalo vse, kar je čutilo, da je zanj potrebno, pomislilo pa ni, da pri okroglo 300 ali pa več poslancih eden sam ne pomeni nič, ali pa je obsojen le na tako imenovano »pučanje kljuk« po raznih ministrih.

Prav tako je bilo v raznih drugih zastopih. Za delavstvo je bilo od strani političnih forumov zadosti, da je imelo po enega ali več zastopnikov po raznih zastopih. Če ti ljudje niso delali potem tako, kot bi delavstvo hotelo ali pa želelo, pa je bila nejevolja, zabavljanje in godrnjanje. Kljub temu pa je bilo že naprej jasno, da ti poedinci ne bodo mogli vršiti svojih dolžnosti tako kot bi bilo to za delavstvo potrebno niti morda ne kot bi sami radi.

Taka delavska politika je bila vsekozi le politika naslanjanja in beračenja. Vsekozi je delavstvo v takem življenju predstavljalo le element, ki je živel od prosjačenja. Kajti delavska brezbriznost je šla tudi tu usodno pot. Namesto, da bi delavstvo imelo svojo lastno trdno strnjeno skupnost, ki bi stala neomajno za svojimi zastopniki, pa bodisi kjer koli, so bili

ti poedinci navezani predvsem nase in na krog ljudi, v katerem so živeli. Kako je mogel tak predstavnik delati v korist delavstva, je pač popolnoma razumljivo. Pri vsej eventualni njegovi dobri volji in recimo tudi želji, da bi svoje poslanstvo vršil res v korist delavstva, mu je bilo to otežkočeno, ker ni imel za seboj organizirane armade delavstva, ki bi ga v njegovem delu tudi do skrajnosti podpirala in ga ščitila v potrebi.

In prav tu vidimo vso žalostno sliko preteklosti. Zato se ne čudimo, če je šla naša socialna politika, ki je bistveno važna za delavstvo, tako rakovo pot. Pa ne bomo dolžili tu le enega delavstva, ne drugega, ampak vse. Prav vse delavstvo je bilo tako, pa naj si bo svetovnonazorno ene ali pa druge smeri.

Da je bilo končno v naših vrstah še največ zdravja, nam kaže naš današnji dejanski položaj. Pri nas je zmigala delavska zavest in naše vrste niso podlegle tej usodni miselnosti. Postanek nove delavske organizacije istega svetovnega nazora, je zadosten dokaz, da je naše delavstvo, vsaj organizirano, hodilo pravo pot in hotelo s tako prakso političnega udejstvovanja enkrat za vselej pretrgati. Na merodajnem mestu je zahtevalo svoj političen delež in samo odločati, seveda v gotovi politični skupnosti, o svojih lastnih vprašanjih. Svoboda delavskega gibanja, svoboda delavske strokovne organizacije, svoboda v političnem udejstvovanju v korist delavskih interesov, to so bile zahteve našega gibanja. Delavec ne sme biti prosjak za pravice, ki mu po zakonu in po naših krščanskih načelih pripadajo, ampak enakovreden činitelj v širši skupnosti. Kake absolutne podrejenosti naše gibanje, ni moglo priznati

Delovnemu ljudstvu so se zgodile velike krivice. Te krivice še niso popravljene. Skupnost mora biti obča, ne le delna, n. pr. samo politična. K narodu ne spadajo le tisti, ki imajo veliko premoženja in svoj položaj v javnosti, k narodu spada tudi delovno ljudstvo. To tvori celo veliko večino, je celo temelj naroda. Zaradi tega spada k skupnosti ustvaritev takih razmer in pogojev, da se more delovno ljudstvo dvigati gospodarsko in kulturno. Danes teh predpogojev ni. Toda krivde na tem ne nosi delovno ljudstvo.

Skupnost mora biti končno taka, da ne bo lomila skupnosti delovnega ljudstva.

Torej: Naša usoda je usoda delovnega ljudstva. Sodelovati moramo le v taki skupnosti, ki bo koristna delovnemu ljudstvu. Da se ustvarijo predpogoji za tako sodelovanje, imajo besedo drugi, ne pa mi.

kajti socialna reakcija je preveč naraščala. Dolžnost našega gibanja je bila, da je ob prvem času zahtevalo preusmeritev političnega življenja v zdravem duhu, katero bi dalo novega pogona tudi zdravi socialni politiki.

Toda namesto potrebnega razumevanja je naše gibanje doživelo vse kaj drugega. Pa to je preteklost. Vsa borba v okviru novoustanovljene delavske organizacije in vseh njenih zaščitnikov in pomočnikov je pomagala naši JSZ, da so se njeni člani notranje še okrepli, da so se razčistili pojmi svobodne krščanske delavske organizacije in da je JSZ danes organizacija, ki je po svoji notranji urejenosti in enotnem duhu res pravi vzor delavske strokovne organizacije.

To zavest velike borbe, ki jo je JSZ borila za svobodo in neodvisnost delavskega gibanja uspešno in ne le ohranila svoje postojanke, ampak jih celo pomnožila in ojačila, je lahko v ponos nam vsem. Prišel je resen in težak čas. Treba bo dela, truda in žrtev, potreba bo pa tudi precejšnjo mero zdravega razuma in pameti v delavskih vrstah.

Naša delavska, državljanska in tudi krščanska dolžnost je, da zahtevamo od družbe to, kar delavcu tudi pripada. Delavec mora zaslužiti toliko, da bo dostojno preživel sebe in svojo družino, delavec mora zahtevati, da se ga upošteva povsod kot človeka in enakovrednega državljana.

Zato pa mora v naših vrstah izgniti vsaka brezbriznost in malomarnost. Vsakdo izmed nas je odgovoren

(Nadaljevanje na 2. strani.)

Borza dela in orožne vaje

Ljubljanska javna borza dela se je postavila na stališče, da se čas, prebit na orožnih vajah, ne šteje med članstvo, ki je potrebno za doseg brezposelnih podpor. Svoje stališče utemeljuje s tem, da se more šteti v članstvo le tista doba, za katero je plačevala prizadeta oseba tudi prispevke za brezposelno zavarovanje. To stališče velja le za normalne razmere. Pa če bi se orožne vaje izvajale v normalnih razmerah, bi težko obveljalo to stališče. Obrtni zakon določa (§ 221.), da orožne vaje ne razveže delovnega razmerja. Zakon pač upošteva, da pomenijo orožne vaje izvrševanje svoje dolžnosti proti državi. Vrhu tega pomenijo orožne vaje veliko žrtev zlasti za delavca in njegovo družino, ker pride v večini primerih ob redne dohodke. Kajti takih delavcev, ki bi bili pri enem podjetju v delovnem razmerju nepretrgoma eno leto in katerim gre plača za 4 tedne, je zelo malo. Torej zakon je upošteval vse te okoliščine in zaščitil delavca, ki je vpoklican na orožne vaje.

Pa tudi zakon o zavarovanju delavcev daje posebne ugodnosti delavcu, ki je vpoklican na orožne vaje. § 56. zakona o zavarovanju delavcev določa v tem pogledu naslednje:

1. Za delavca, ki je vpoklican na orožne vaje, ni treba plačevati prispevkov.

2. Za časa orožnih vaj nima pravice do podpore, t. j. do hranarine. Po preteku orožnih vaj, dobi pravico do podpore znova, tudi za ono bolezen, ki jo je dobil na orožnih vajah.

3. Svoji pa imajo tudi v času orožnih vaj svojega vzdrževalca pravico do podpor, ki jih predvideva § 45. zakona o zavarovanju delavcev, toč. 5., t. j. do brezplačnega zdravljenja, do porodniških podpor in tudi do bolnišnice.

Če je mogoča v naštetih primerih izjemna ugodnost, res ne vemo, zakaj bi se postavljala Javna borza dela na drugačno stališče.

Javna borza dela škoduje vpoklicanim delavcem še na drug način. Kakor smo že omenili, se za delavce, ki so vpoklicani na orožne vaje, ne plačujejo prispevki za socialno zavarovanje, toda le za primer bolezni in nezgode, plačujejo se pa prispevki za primer onemoglosti, starosti in smrti. Toda teh prispevkov ne plačujeta delodajalec in vpoklicanec, ampak država. Določeno je, da so taki delavci za časa orožnih vaj zavarovani v IV. m. razredu. Toda le, kot omenjeno, za primer onemoglosti, starosti in smrti. Če n. pr. delavec zbolí na orožnih vajah in je tudi bolan odpuščen, mora dobiti od OUZD hranarino in sicer po meznem razredu, v katerem je bil pred vpoklicem na orožne vaje.

Višina brezposelnih podpor zavisi od meznega razreda, v katerem je bila brezposelna oseba pred nastopom brezposelnosti. Uredba o podpiranju brezposelnih delavcev določa, da dobiva podporo po tem razredu le tedaj, če je bil zavarovan vsaj 70 dni. Če pa je bil zavarovan manj dni, pa po prejšnjem meznem razredu. Pripeti se pa naslednji primer: Delavec je odpuščen z orožnih vaj, se vrne domov in vstopi v delo. Po nekaj tednih je odpuščen in se javi pri borzi dela v svrhu brezposelne podpore. Ker ni bil po odpustu iz orožnih vaj zaposlen še 70 dni, mu določi borza dela podporo po IV. razredu. To stališče borze dela ni opravičeno, ker je delo za podlago izjemni mezní razred, ne pa rednega, to je tistega, v katerem je bil prizadeti pred vpoklicem na orožne vaje.

Razumljivo je, da romajo na borzo dela ostri protesti proti takemu postopanju. Uprava se pa izgovarja, češ

(Nadaljevanje s 1. strani.)

za delo organizacije. Kakršni so člani taka je organizacija, kakršna je organizacija, taki so sadovi njenega dela in tudi uspehi. Politiko naslanjanja in prosjačenja prepustimo drugim, ki so za to tu, mi sami si pa ustvarjamo z delavsko zavestjo in pogumom svojo lastno prihodnost. Preteklost nam je vzgled, da ne sme biti delavec le garač in pokoren sluga vsakomur, ampak tudi samozavesten in pozitiven ustvarjalec novih časov, v katerih bo pravičnost imela prvo in odločilno besedo. Z. S.

taki predpisi so. Pristavlja še, da ni mogoče teh predpisov izpremeniti brez glavne uprave borze dela v Belgradu.

Taka trditve se nam zdi le nekoliko predebela. Saj imamo tri popolnoma samostojne Glavne uprave borze dela: v Ljubljani, Belgradu in Zagrebu. Radovedni smo, če glavna uprava v Zagrebu vprašuje glavno upravo v Belgradu o zadevah, ki se tičejo zagrebške borze dela. Človek ima nekak občutek, da še ne veruje uprava Javne borze dela v Ljubljani v avtonomijo

glavne uprave borze dela v Ljubljani. Od te pa pričakujemo, da bo odredila in dala nalog javni borzi dela:

1. da se mora čas, prebit na orožnih vajah, šteti med članstvo, ki je predpisano za doseg brezposelne podpore,

2. da se mora vzeti za podlago, ko se določa višina brezposelne podpore, tisti mezní razred, v katerem je bil brezposelni pred vpoklicem na orožne vaje. To velja seveda za tiste primere, ko je postal delavec brezposeln po odpustu z orožnih vaj, pa še ni bil ponovno zaposlen 70 dni.

Upamo, da bo glavna uprava borze dela upoštevala proteste delavstva in ugodila gornjim zahtevam.

Strokovna poročila Papirničarji na Količevem v meznem gibanju

Velika draginja, ki raste iz dneva v dan, je tudi nas papirničarje na Količevem prisilila, da smo stopili v mezní gibanje. Zadnja mezná gibanja, ki smo jih imeli, so nam dala le malo povišanja plač v obliki draginskih doklad. Splošno je znano, da je draginja narasla že za skoraj 58%, naše povišane plače pa znašajo le okrog 38%. Že pred pričetkom sedanjih draginj smo bili papirničarji na Količevem razmeroma slabo plačani, sedaj se je pa naša kupna moč zmanjšala še približno za 20%.

Delavstvo živi vedno slabše, zato je zopet povzdignilo svoj glas in ponovno zahteva zvišanje plač.

Na delavskem sestanku dne 12. januarja 1941 je delavstvo postavilo željo, da Jugoslovanska strokovna zveza pošlje vlogo na g. Bonača s prošnjo za zvišanje plač. Plače naj bi se zvišale v sledeči višini:

Vse dosedanje draginske doklade naj se spremenijo v urne mezde in te zvišajo še za 1.50 din na uro. Uvedejo naj se družinske doklade: a) za ženo, če ni zaposlena, 250 din mesečno; b) za vsakega otroka naj prejema mož 70 din na mesec. Ukine naj se tudi

moška kategorija din 4.75 na uro, ker ta plača nikakor ne ustreza za delavce, ki morajo izvrševati tako težka dela.

Nadalje je delavstvo izrazilo željo, naj se uredi še nekatere druge stvari, in to: ureditev akordnih postavk, ureditev dela na kolodvoru in dodati tem delavcem še enega moža.

G. Bonač je vsakokrat, kadar je delavstvo izrazilo željo po izboljšanju plač, pokazal veliko razumevanje za svoje delavstvo, zato delavstvo upravičeno upa, da tudi to pot delavske zahteve ne bodo postale neupoštene in bo g. Bonač v bližnjih dneh sklical razgovore med podjetjem in delavstvom.

Podjetje bo tudi uvidelo, da tudi delavstvo vloga v delo vse svoje moči za čim boljši napredek podjetja. Vse lepši in večji razmah podjetja nam jasno priča o pridnosti in vestnosti, ki jo delavstvo vloga v delo.

Delavstvo ni nikoli nasprotovalo raznim težnjam podjetja, zato tudi delavstvo upa, da se mu s strani podjetja ugodi in se mu zviša plače, da bo lahko primerno živelo.

Papirničarji.

Težave železniškega delavstva

Železniški nameščeni delavci smo veliki reveži v splošnem, še posebno pa, kar se tiče zavarovalnih podpor. Pri rudarjih je urejeno med bratovsko skladnico in Okrožnim uradom, da obe bolniški blagajni upoštevata medsebojno članstvo oseb, ki so prestopile zaradi spremembe službe iz ene bolniške blagajne v drugo. Pri nas to ne velja, ker takega dogovora ni hotela skleniti žel. glavna bolniška blagajna, kakor nam to razlagajo na Okrožnem uradu.

Zgodi se železniškemu delavcu, da žena porodi. Ima pa pred porodom pri železniški blagajni ali OUZD le mesec dni članstva, prej pa je bil mož recimo dve leti zavarovan pri drugi blagajni. Ne dobi nobene podpore.

Isto velja tudi, če železniški delavec zbolí nekaj dni, potem ko je delo za

nekaj dni prestalo in ko mora navažati zaposlitev za dve leti nazaj. Naj je bil zavarovan pri obeh bolniških blagajnah skupaj 18 mesecev, ne dobi podpore, če je bil član nazadnje ene obeh blagajn manj kot 6 mesecev. Seveda velja tudi za ostale podpore. Povsod ista pesem: Nimaš pravice, ker nisi bil zavarovan pri nas toliko in toliko časa, članstva pri drugi blagajni pa ne računamo.

Taka praksa je gotovo nekaj posebnega in to se dogaja, čeprav obstoja edino dovoljena železničarska organizacija in čeprav se pehajo politični klubi za nami za našo članarino. Pri članarini nas poznajo vsi, samo zavzeti se ne zna nihče za nas. Vsi vemo, zakaj je tako: Ker nimamo strokovne organizacije, ki bi se res zavzela za naše koristi in ne lovila samo grošev.

Vprašanje rent v Franciji

V Franciji je bilo veliko rudarjev iz Jugoslavije, ki so si pridobili v teku dolgoletnega službovanja razne socialne pravice. Zlasti je bilo precej nezgodnih rentnikov.

Rentniki se delijo v tri vrste:

1. Taki, katerim je bila renta v Franciji sicer priznana, pa jim je bila ustavljena ob izselitvi v domovino.

2. Taki, katerim je Francija nakazovala rento tudi v domovino.

3. Taki, pri katerih se vprašanje nezgodne rente še obravnava.

Ta raznolikost je vladala zaradi tega, ker še ni bila sklenjena konvencija o delu in pomoči med Jugoslavijo in Francijo. Taka konvencija je bila sicer sklenjena že leta 1932., vendar jo je francoski parlament odobril šele 8. decembra 1939.

V tej konvenciji je bil predviden poseben sporazum o socialnem zavarovanju. Toda vojna je izvedbo tega sporazuma preprečila. Zaradi tega je ostalo nerešeno vprašanje izplačevanja rent tistim rudarjem, katerim je bilo izplačevanje ustavljeno, ko so se izselili v domovino. Prav tako je ostalo nerešeno še vprašanje rent, ki so še v reševanju. Ti dve vprašanji ne bosta rešeni skoraj gotovo do konca vojne.

Zaradi vojnih razmer so sicer iz-

ostale rente tudi tistim rudarjem, ki so jih drugače vedno prejeli. Da bi se jim pomagalo in da ne bi ostali brez sredstev, je prevzel Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu izplačilo predumov na te rente.

Kdor želi biti deležen takega preduma, mora za njega prositi potom svojega županstva. Najbolje je, da napravi županstvo uradno tako prošnjo. Prošnja je treba priložiti:

1. Odlok o renti. 2. Odrezek zadnjega izplačila. 3. Izjava, da bo povznil predumom, ko dobi rento izplačano iz Francije.

Nekateri trdijo, da zopet izplačuje francoski zavarovalni urad rente tistim, ki so prejme potrdilo o življenju rentnika. Ker so pa težkoče z nakazovanjem denarja, je bolje, da vložijo vsi prizadeti prošnje na SUZOR v Zagrebu za predumom na rento.

V rudniku Kaknju so se vršile volitve delavskih obratnih zaupnikov in je od 1896 volilnih upravičencev volilo 11.29 delavcev. Neodvisna lista je dobila 454 glasov in 6 zaupnikov, HRS 591 glasov in 6 zaupnikov, muslimanska lista 205 glasov in 3 zaupnike, pravoslavna pa 86 glasov in 1 zaupnika.

Poselska zveza za vzgojo služkinj

V četrtek 23. januarja se je v Domu služkinj vršilo zaključno predavanje ciklusa predavanj, ki jih je priredila za svoje članice Poselska zveza.

Predavanja so se pričela lani v mesecu oktobru in so se vršila redno vsak četrtek zvečer v Domu služkinj. Predavali so: predsednik JSZ tov. Zumer, Marinček, Musek, Kovač, Valant, profesor Košir, dr. Furlan in Rozman. Predavatelji so obdelali v svojih predavanjih vsa socialna, versko-moralna in gospodarska vprašanja in dali mnogo pobud in navodil za nadaljnje delo v organizaciji.

Odbor Poselske zveze se ob tej priložnosti vsem predavateljem za požrtovalnost najlepše zahvaljuje. — Poselska zveza je pri teh predavanjih imela stroške samo s kurjavo in razsvetljavo. Predavanja so v vsakem pogledu uspela. Članice so bile zelo vesele, da je zveza organizirala ta prepotrebna predavanja. Splošna želja je bila, naj bi se podobna predavanja za bodočo sezono zopet organizirala.

Naši občni zbori

Za nedeljo 2. marca so predvideni občni zbori naslednjih skupin:

Duplica, lesni;
Hrastnik, rudarji;
Guštanj, kovinarji;
Preserje, lesni;
Stahovica, lesni;
Količevo, papirničarji;
Vevče, papirničarji.

Razdelitev zemlje in delavstvo

Jadikujemo, da imamo malo zemlje. Toda ali s to, kar je imamo, pametno gospodarimo? Lani je zapisal dnevnik, da je na Kočevskem opuščen vsaka četrta hiša, tako da je že okrog 1000 hiš in posestev v razpadanju, ker se pečajo njihovi lastniki s krošnjarstvom. Njive postajajo travniki, travniki pa pusti pašniki. Ali ni to razmetavanje premoženja naše zemlje, ki se ni prenehalo niti, ko nam vsega primanjkuje?! Ko bi se ta posestva lastnikom odvzela, ker se zanje več ne brigajo, in dala nemanicem, ali se ne bi s tem znižalo število poljedelškega delavstva za več kot 1000 ljudi? Primeri na Kočevskem niso edini. Taki primeri so še drugod. Ali ne bi država osrečila s tem mnogo naših delavoljnih ljudi in obenem zvišala proizvodnjo zemlje?

Pri agrarnih reformah se navadno deli zemlja tako, da dobe tisti, ki že imajo, tako da imajo še več. Tisti, ki je preje obdeloval isto zemljo veleposestniku, jo obdeluje nato posestniku, zanj pa se razmere bistveno niso izpremenile. Zato smo proti temu, da bi se veleposestva delila. Korist delavcev veleposestva zahteva, da ostane veleposestvo skupaj tudi ko preneha biti zemlja last veleposestnika. Ustanovi naj se marveč zadruga, ki naj prevzame v lastništvo veleposestvo. Člani zadruge naj bodo družinski glavari rodbin, ki posestvo obdelujejo. Če so bile zadruge pri Slovencih možne in če lahko še vedno obstojajo pri Srbih, jih moremo imeti tudi Slovenci. Ne podaljšujmo pa blapčevstva.

Vsestransko se navdušujemo za »nov red«. Ustvarjajmo ga tam, kjer je to najlažje in bo najmanj bolelo v začetku. Naš poljedelski delavec bo tega ustvarjanja samo vesel, če ga bomo izvedli seveda v njegovo korist. Če bomo delali po starem kopitu, to je, če bomo prezirali delavca in upoštevali samo tistega, ki že ima, kmečki delavec ne bo mogel biti navdušen za nov red, ker bo ostalo zanj vse pri starem.

„Delavska pravica“
mora priti v vsako
zavedno slovensko
delavsko družino!

Do naših krajev

Ljubno

Ker je bilo v zadnji številki »Delavske pravice« pomotoma objavljeno, da bo občni zbor skupine lesnega delavstva JSZ v Ljubljani, opozarjamo članstvo, da je to veljalo za **Ljubno**. Občni zbor naše strokovne skupine lesnega delavstva bo tedaj v nedeljo 25. februarja 1941 ob pol 2 popoldne v gostilni pri Korošču v Ljubnem. Vsi do zadnjega na občni zbor!

Stahovica

Občni zbor naše skupine lesnega delavstva bo v nedeljo 2. marca 1941 ob 2 popoldne v prostorih gostilne Prodnik v Kregarjevem. Dolžnost vsakega člana je, da se občnega zbora gotovo udeležijo. Vse članstvo tudi opozarjamo, da poravnava članarino!

Vir

V nedeljo 16. februarja je bil **redni občni zbor** strokovne skupine tekstilnega delavstva. Občni zbor je vodil tovariš Juteršek. Iz poročil funkcionarjev je bilo razvidno, da je skupina v preteklem letu aktivno delovala za zvišanje plač in na notranjih organizacijskih zadevah. Razveseljivo je, da vlada v tej skupini močna organizacijska zavest. Centralo je zastopal tov. Stibelj, ki je v kratkem poročilu podal pregled dela JSZ, obenem pa močno poudaril potrebo zanesti kršičansko-socialistično idejo med delavstvo.

Sorica

Redni letni občni zbor naše krajevne skupine lesnega delavstva v Sorici bo v nedeljo 9. marca 1941 ob 11 dopoldne v prostorih gostilne Petra Fajfarja v Spodnji Sorici. Vse člane vabimo, da se občnega zbora polnoštevilno udeležijo. Na občni zbor bo prišel tudi zastopnik centrale. Ker ima vsak tudi mnogo raznih intervencij in vprašanj, katera pismeno ne moremo urediti, je prav, da ta dan pride na občni zbor, da se bomo o vseh teh stvareh osebno pomenili in jih skušali urediti. — Odbor.

Kranj

V nedeljo 23. februarja bo v društvenih prostorih pri »Lucežu« seja **vseh treh skupin**, to je splošne, tekstilne in gradbene. Seje naj se udeležijo tudi organizacijski in obratni zaupniki. Ker je dnevni red zelo važen, naj nihče ne manjka. Pogovorili se bomo tudi glede občnega zbora in proslave sv. Jožefa.

V sredo 26. februarja pa je **sestaneček za članstvo tovarne »Standard«**. Opozarjamo vse članstvo v tovarni Standard, da se sestanka polnoštevilno udeležijo. Vsi naj prinesejo s seboj članske izkaznice, da se uredi glede naročnine. Delavci mestne občine Kranj naj se pa zberejo v soboto 1. marca, oba krat po končanem delu. Pridejo naj tudi novi delavci! Dolžnost članov je, da pripeljejo v organizacijo vse še neorganizirane!

Dol pri Ljubljani

V nedeljo 25. februarja 1941 bo ob 8 dopoldne **redni letni občni zbor** naše strokovne skupine gradbenega delavstva v prostorih gostilne Lenček v Klečah. Ker so občni zbori zaradi poročil o delu skupine in volitve novega vodstva zelo važni, opozarjamo člane, naj nikogar ne manjka.

Kresnice

V nedeljo 23. t. m. se vrši ob 5 popoldne v gostilni Vehovec **občni zbor** naše skupine. Udeležba je za vse člane obvezna in naj gotovo pridejo tudi člani, ki so zaposleni v kamnolomu.

Bohinjska Bistrica

Občni zbor naše skupine je potekel v splošno zadovoljstvo. V odbor so vstopile tudi mlajše moči, da se usposobijo za vodstvo delavstva in s tem jamčijo skupini trden temelj za bodoče viharne čase. Zastopnik centrale nam je razložil pomen in namen svobodne organizacije, ki jo vzdržuje delavstvo samo. Upam, da bomo to ohranili v spominu in redno plačevali centrali to, kar je njenega, ker le tako bo ona lahko vršila svoje poslanstvo v korist splošnosti in tudi posamez-

Vsak član JSZ naj skrbi, da se bo članstvo vedno bolj množilo. Le močna organizacija bo v prihodnosti lahko uspešno pomagala delavstvu.

nika. Tov. Šavli nam je povedal marsikaj zanimivega o današnjem redu.

Delavci so izvajanjem govornika z zanimanjem sledili. To je dokaz, da se v delavstvu dramatično zavest skupnosti in da je ni več sile, ki bi zmagoviti pohod delovnega ljudstva zavrla ali razbila. Naj živi delavska skupnost in solidarnost!

Črna pri Kamniku

V nedeljo 23. februarja 1941 bo ob 2 popoldne v prostorih gostilne Logar Franca v Praprotnem, Sv. Primož 11, **občni zbor** strokovne skupine rudarjev Črna pri Kamniku. Vse člane in članice opozarjamo, da se občnega zbora polnoštevilno udeležijo. Pride tudi zastopnik centrale.

Nazarje

Vse člane in članice opozarjamo, da bo v nedeljo 25. februarja 1941 **članski sestaneček** v prostorih delavske sobe obrata 1 ob 9 dopoldne. Na sestanku bo poročal tudi zastopnik centrale o zavarovanju za starost, o nevarnosti in smrti, pa tudi o sklepanju kolektivne pogodbe. Dolžnost vsakega člana in članice je, da se sestanka udeležijo in s tem pokažemo, da ne ži-

Nameščenec

Povišani prispevki za „Šlajmerjev dom“

Trgovsko bolniško in podporno društvo je na svoji seji 8. t. m. obravnavalo med drugim predvsem gospodarske zadeve svoje ustanove. Gospodarstvo pri Šlajmerjevem domu je v lepem razvoju. Ves sanatorij je zaseden do zadnje postelje. Sicer morda ni ravno umestno, da se sprejemajo zasebniki v zdravljenje v tolikem številu, da ni miti ene postelje proste za morebitni prihod mogoče težko bolnega člana. Dobro je tudi preskrbljeno z živili za bolnike in je precej kapitala v teh zalogah.

Gotovo pa je, da se draginja ne more toliko občutiti pri nobeni drugi ustanovi, kakor prav pri bolnišnicah. Saj ni nikjer prehrana, kot prav na teh mestih. Tudi noben drug predmet ni tako neobhodno potreben kot živila.

Prav ta dejstva pa so napotila upravni oziroma ožji odbor društva, da je moral narediti soliden načrt in postaviti zdrav temelj gospodarskemu ravnovesju s tem, da je sklenil predlagati vsem prizadetim organizacijam in delegatom, da sklenejo povišati članski prispevek za 5 din na mesec.

Ni lahko prenesti to povišanje marsikateremu članu TBPD, ki se nahaja v slabem socialnem položaju. Mnogo

Zahteve hrvaških nameščencev

»Pravica«, glasilo hrvatskih nameščencev piše od 11. januarja 1941, da je pri Pokojninskem zavodu v Zagrebu še vedno zavarovanih okrog 8000 nameščencev, ki imajo mesečne dohodke izpod 1500 dinarjev. Nato še pravi: »V času ko mislimo, da smo dosegli neke uspehe in izboljšali položaj hrvaških privatnih nameščencev — pa doživimo razočaranje. Zaključili smo kolektivne pogodbe, dosegli draginjske doklade, izšla je nova uredba o minimalnih mezdah in kljub vsemu temu smo na starem mestu. Neštokrat je bilo ugotovljeno, da se

votarimo, ampak krepko delamo. Vabljeni tudi neorganizirani delavci! — Odbor.

Bršnjak Stanke iz Spodnje Rečice se je poročil z našo dobro in zavedno članico gđe. Anico Brinjevec. Vsi člani in članice naše skupine jima želimo mnogo sreče in božjega blagoslova!

Planina

Redni letni občni zbor naše krajevne skupine bo, kakor je bilo že objavljeno, v nedeljo 25. februarja 1941 ob 1 popoldne v prostorih gostilne Komave na Lazah, št. 42. Vse člane prosimo, da se občnega zbora zanesljivo udeležijo. Urediti imamo več važnih vprašanj in je potrebno, da so navzoči vsi člani. Pride tudi zastopnik centrale.

Maribor

V nedeljo 23. februarja bo **občni zbor** tekstilne skupine ob 9 dopoldne v prostorih Jugoslovanske strokovne zveze (Delavska zbornica). Občnega zbora se bo udeležil kot zastopnik centrale strokovni tajnik tov. Pestotnik Janez iz Ljubljane. Za vsakega člana skupine je udeležba strogo obvezna.

Sporočamo vsem članom in članicam strokovne skupine delavcev in nameščencev, da bo naš **redni občni zbor** 2. marca ob 9 dopoldne v prostorih JSZ, Sodna ulica 9-III. nadstropje. Vsi in točno! — Odbor.

Bled

V nedeljo 16. februarja je napravilo gradbeno delavstvo na Bledu korak naprej. Tega dne si je postavilo na ustanovnem občnem zboru svoje vodstvo. S tem je stopilo v krog organiziranega borbenega delavstva.

Ustanovni občni zbor se je vršil v gostilni Planinc. Zbor je otvoril in vodil tovariš Simon, ki je prvi prižgal baklje in pokazal pot, po kateri mora korakati delavstvo, če se hoče uveljaviti v borbi za svoje pravice. V očeh podjetnikov ni bil ta korak prijazen pozdravljen. Zato je delil tovariš Simon usodo vseh zavednih delavcev, to je, da je na Bledu izgubil službo. Toda sad njegovega dela ni

bil uničen. To je pokazal ustanovni občni zbor, ki je bil z ozirom na slabo vreme zadovoljivo obiskan.

Na občnem zboru sta poročala za centralo JSZ tovariš Pukšič in Marinček. Govorila sta o pomenu strokovne organizacije, ki je edino sredstvo, ki more prinesiti gospodarski in kulturni dvig delavstvu.

Pri volitvah je bilo izvoljeno naslednje vodstvo: Predsednik tovariš **Zvab Jože**; podpredsednik tovariš **Herberle Janez**; tajnik tovariš **Franc Žumer**; blagajnik tovariš **Kunčič Janez**. — Nadzorstvo: tovariši **Mandela Miha**, **Mužan Jakob**, **Toman Gabrijel**. — Delegati za občni zbor JSZ: **Zvab Jože** in **Halbjan Andrej**.

V vodstvu so sami zavedni in odločni člani, izmed katerih jih je večina že sedaj odločno sodelovala pri gradnji delavske stavbe. Zaupanje celotnega članstva jih bo pa podžgalo k še živahnemu delu, zlasti ker se zavedajo, da jih bo podpiralo tudi vse članstvo. V pomoč jim bodo zlasti organizacijski zaupniki. Mlada skupina bo imela v predstoječi gradbeni sezoni zelo veliko strokovnega dela in se že sedaj vneto pripravlja nanj.

Zagorje

V nedeljo 16. februarja 1941 je bil v gostilni Ranzinger v Zagorju izredno dobro obiskan **redni letni občni zbor** Strokovne skupine rudarjev JSZ. Občni zbor je vodil tovariš Ustar Vinko. Preden je prešel na dnevni red, se je spomnil naših starih veteranov tovariša **Jožeta Gostinčarja** in **Jožeta Vrtovška**. Tov. Jožetu Gostinčarju so z občnega zbora poslali pozdravno pismo z željo, da bi čim prej okreval in da bi še mnogo let ostal v vrstah naših tovarišev. Za tov. Vrtovška pa se je na občnem zboru pričela nabiralna akcija, da se ga nekoliko podpre, ker se zaradi poškodb, ki jih je dobil pri delu, zdravi v ljubljanski bolnišnici. Nato je podal poročilo o delu krajevne skupine skupinski odbor. Iz tajniškega in blagajniškega poročila je bilo razvidno, da je skupina v preteklem poslovnem letu izredno dobro delovala. Posebno zanimivo pa je bilo poročilo tov. predsednika Ustarja. Tovariš Ustar se je v svojem poročilu dotaknil vseh važnih dogodkov, ki so šli mimo skupine, posebno pa onih, pri katerih je tako odbor kot članstvo aktivno sodelovalo. Po poročilu nadzorstva, ki je predlagalo odboru razrešnico s pohvalo, se je vršila volitev novega odbora. V novi odbor, ki se je takoj po občnem zboru konstituiral, so bili izvoljeni: Predsednik Ustar Vinko, podpredsednik Kovač Davorin, tajnik Zupančič Anton, namestnik Drnovšek Hinko, blagajnik Negro Franc, namestnik in blagajnik podpor. fonda Flere Franc; odborniki: Dobnik Matjež, Aleš Jože, Skrabar Peter, Lazar Jakob, Baš Leopold, Lozinšek Anton, Penko Karel, Cvirn Anton, Zupan Leopold, Bistan Rudolf in Suštar Franc; nadzorstvo: Mrgole Jože, Sredenšek Robert in Zupan Ivan. Po izvršenih volitvah je dobil besedo zastopnik centrale tov. Rozman, ki je predvsem razložil položaj rudarjev, v katerem se nahajajo glede na mezno gibanje pri TPD. Nato je govoril še tov. Kovač iz Ljubljane, ki je naglašal potrebo po čim večji povezanosti in strnjnosti delavskih vrst. Govoril je še eden od upokojencev, ki je poudaril, naj rudarji pomagajo upokojencem, da bodo prišli do svojih pravic. Pri tem poročilu je občni zbor soglasno sklenil, naj skupina kralj. banski upravi oziroma banskemu svetu, ki te dni zaseda, pošlje vlogo z zahtevo, naj banovina iz bednostnega fonda brezpogojno prispeva že obljubljeni znesek za draginjske doklade novoupokojencem bratovskih skladnic. — Občni zbor je potekel v najboljšem razpoloženju in je pokazal veliko zrelost in delavnost zagorskih rudarjev.

Naše del. pevsko društvo »Zvon« priredi v nedeljo 2. marca 1941 ob pol 8 zvečer v dvorani Sokolskega doma **pevski koncert** s sporedom narodnih in umetnih pesmi! Ker sodelujejo izključno samo člani naše skupine rudarjev, vljudno vabimo vse člane, da se naše delavske prireditve v polnem številu udeležijo. Vstopnice bodo v predprodaji in prosimo, da prodajalce ne odklanjate. Tudi v tem se izkaže naša skupnost, da pokažemo s svojo udeležbo razumevanje in damo pevcem potrebne moralne opore za nadaljnje delovanje! Zbor vodi g. pevodvodja Ritter Franc. Vljudno vabljeni!

Tovariši, pridobivajte oglase za »Delavsko pravico«!

z zaslužkom, izpod 1500 din mesečno ne more izhajati — to so ugotovili gospodarstveniki, delavske ustanove, gospodarske ustanove, oblasti — in vendar je v banovini Hrvaški še vedno 800 privatnih nameščencev, kateri ne zaslužijo toliko, da bi pokrili najpotrebnejše za vsakdanje življenje.

Mislamo, da pri nas v tem pogledu ni mnogo bolje. Samo, da se nameščenci sami za to zelo malo brigajo. Organizacije se sicer prizadevajo, da bi dosegle draginjski dodatek, toda da bi se zanj kdo boril, ni opaziti.

Nameščence, prebudite se!

Št. Vid

V nedeljo 28. februarja bo redni letni občni zbor skupine lesnega delavstva v Št. Vidu v gostilni Mrežar ob 9 dopoldne. Dolžnost vsakega člana je, da se občnega zbora udeleži, da v prihodnje bolj poživimo delo v naši skupini — Odbor.

Radeče

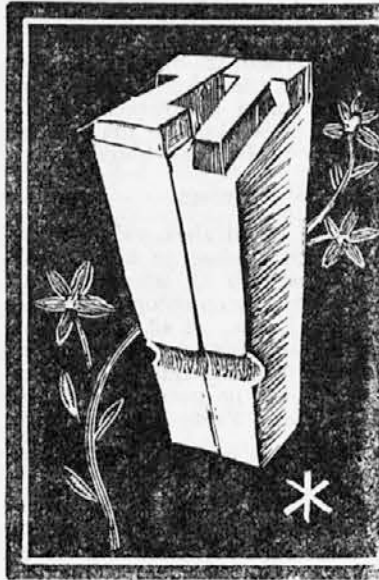
Strokovna skupina papirničarjev JSZ v Radečah pri Zidanem mostu sporoča vsemu članstvu, da imamo občni zbor dne 23. februarja 1941 ob 8 zjutraj v hotelu »Jadran« z običajnim dnevnim redom. Občni zbor papirničarjev bo ob 2 popoldne. Dolžnost vsakega člana je, da se občnega zbora udeleži.

Celje

Vse člane skupine ter nameščence opozarjamo na predavanje, ki bo v sredo 5. marca ob pol 8 zvečer v sobi JSZ. Predaval bo profesor dr. Gantar o začetkih slovenskega tiska do današnje dobe. Snov je zelo zanimiva, obenem pa je potrebno, da si s takimi predavanji širimo svoje umsko obzorje. Zelimo polnoštevilne udeležbe.

Občni zbor skupine je določen na nedeljo 23. marca. Vršil se bo v sobi JSZ ob pol 9 dopoldne.

Predavanja. Na ljudskem vseučilišču so bila zelo zanimiva in koristna zdravniška predavanja. Predavateljica je bila vedno napolnjena s poslušalci, med katerimi so bili delavci. Zelo prav bi bilo, da bi se delavstvo takih in

Lepe tiskovine

VAM OSKRBI
SOLIDNO
IN POCENI

ZADRUŽNA
TISKARNA

LJUBLJANA, TYRŠEVA CESTA 17

tudi drugih javnih predavanj udeležilo v velikem številu. Na ljudskem vseučilišču je zanje posebno nizka vstopnina, toda kljub temu se delavstvo teh predavanj ne udeležuje v takem številu, kot bi bilo potrebno.

»Konec poti.« To vojno dramo bodo uprizorili celjski igralci v nedeljo dne 2. marca ob pol 4 dopoldne v Ljudski posojilnici. Godi se v prejšnji vojni in sicer na francoskem bojišču. Gledalci bodo imeli priložnost videti kos trpljenja in nesreče, ki jo prinaša vojna, največje zlo človeštva.

vprašanja v Sredozemskem morju in ga obvestil o namerah sil osi o nadaljevanju vojne. Nemški listi so poročali iz Rima, »da imata obe državi razumevanje za probleme v drugi državi, da imata obe državi skupno voljo za prepoved, da sta obe državi prepričani, da je prospeh obeh narodov zvezan s skupnimi interesi.« Po teh poročilih bi sklepali, da ni prišlo do nobenih konkretnih sklepov glede bližnjega vojnega sodelovanja.

Do končne grške zmage nad Italijo, pravi grška vlada, se Grčija ne bo z nikomur pogajala. Grčija se bo vojskovala do konca v vojni, ki ji je bila vsiljena. To je grška vlada objavila z ozirom na to, da so bile objavljene vesti, da Nemčija posreduje za mirovna pogajanja med Italijo in Grčijo. Grčija prav te dni vodi spet ofenzivo in vesti iz angleških virov so že v ponedeljek javile o novih uspehih Grkov pri Tepeleniju.

Letalski boji na zapadu so znova zavzeli večji obseg. Angleška letala so jela prihajati tudi podnevi in razvijajo vedno večjo aktivnost.

Na afriških bojiščih se angleško prodiranje ni ustavilo. V vseh smereh Angleži stalno napadajo in prodirajo. Na libijsko obalo so začela prihajati nemška letala in bombardirati angleške večje postojanke.

Ker so se spuščali angleški padalci v kraje v južni Italiji, so se zelo poostri predpisi o gibanju tujcev, močno so pomnožili straže na železniških postajah, pri skladiščih, mostovih, električnih napravah. Ameriški konzulat v Neapolju in v Palermu bodo na željo italijanske vlade zaprti z navedbo, da je to področje postalo vojno področje.

Vesti o novih uporih v Romuniji. Ker so se razširile vesti, da bo prišlo v Romuniji do novih nemirov, je izdala vlada zadnje nedeljo takole obvestilo: Krožijo glasovi, da bo zopet prišlo do vstaje. Zaradi tega vlada nemarnost, ki je škodljiva skupnosti. Predsedstvo vlade daje deželni zagotovilo, da novi poskusi za kalitev reda niso več mogoči. Vlada naproša vse prebivalstvo, da naj bo mirno, da naj ne verjame vestem, ki jih širijo premagani, zlobni ali sovražno razpoloženi ljudje.

Zemlja in delo

Slovenija je veljala do nedavnega za 60odstotno poljedelsko deželo in deželo kmeta. Na tej podlagi so se zidali gospodarski, socialni in politični računi. Statistika našega prebivalstva iz leta 1931. je nekoliko ubila to idilo. Saj je pokazala, da je od polovice naših »kmetov« samo slaba polovica takih, ki od svojega posestva res lahko žive vsaj skromno s srednje veliko družino ali pa z veliko težavo. Ostala polovica »kmetov« pa samo životari na kmetiji in se preživlja na ta način, da išče postranski ali glavni zaslužek z delom pri premožnejših posestnikih ali pa v trgovini, obrti in industriji ter v javnih službah. Še neugodnejšo sliko je pokazala sedanja vojna ter čas krušnih nakaznic. Po uradni objavi so bile izdane krušne nakaznice 70 odstotkom prebivalstva, tako da je ostalo brez njih samo 30 odstotkov. To pomeni, da je na naši zemlji gospodarsko samostojnih kmetov, ki ne potrebujejo krušnih kart niti zase niti za svoje stalne hlapce in dekle samo 30 odstotkov ali velika manjšina. Večina naše vasi je revna, odvisna od najemnega dela in zato proletarska kot je tudi mesto.

Iz te ugotovitve zraste vprašanje: Koliko besede pa imajo nemaniči na-

še vasi v javnem življenju pri upravi občin itd. Na to je odgovor: Našo vas vlada tisti, ki kaj ima torej najbogatejši in premožnejši kmetje, ki gledajo vsa ta vprašanja seveda s svojega stališča, nemaniči pa so brez besede in so zapostavljeni.

Razmere so prinesle podražitev vseh potrebščin, ki so jim zrastle cene sedaj za okroglo 60 odstotkov. Za približno toliko so se zvišale tudi cene poljedelskih pridelkov. Vprašamo: Ali pa so se za toliko zvišali tudi prejemki naših poljedelskih delavcev? Ali so se tudi njim zvišali prejemki za 50%? Nimamo ustanove, ki bi vodila o tem pregled kot vodi OUZD pregled nad delavskimi zavarovanimi zaslužki. Toda v tako zvišanje ne verjamemo, ker poznamo sebičnost delodajalcev. Poljedelsko delavstvo samo strokovno ni organizirano, da bi si priborilo izboljšanje prejemkov. Organizacija kmeta, ki naravno zastopa njegove koristi, pa priporočila za zvišanje plač ni izdala in ga najbrže ne bo.

Stajerski viničarji imajo strokovno organizacijo. Zato so jim bile tudi zvišane mezde. Ali ni to jasen mig ostalim poljedelskim delavcem, kje je njihova rešitev.

UREDNIKOVI POMENKI

O „posebnih ciljih“ slovenskega naroda

Dr. Jakob Mohorič je v zadnji »Sloveniji« razodel, da je on pisec napada na »Delavsko pravico«. Pri tem znova našteva razloge za svoje razburjenje, med drugim tudi to, da smo zapisali, da se naš narod ne sme vnemati za kake »posebne cilje«. (Pri svojem pisanju kajpak ni upošteval mojih dveh odgovorov na izvajanja »Slovenije«.)

Ne toliko iz želje, da bi prišla »Slovenija« do kakih resnejših zaključkov, ampak zato, ker je o zadevi sploh potrebno dobiti jasnost, bomo spregovorili nekaj o »posebnih ciljih«.

Ce obstojajo »posebni« cilji, morajo obstojati tudi splošni, lastni vsakemu narodu. Vsi (ali skoraj vsi) narodi imajo svoje splošne, enake cilje. Ti se izražajo posebno v stremljenju po enakopravnosti, politični, kulturni in gospodarski, in v stremljenju, da se ta enakopravnost ustvari in izraža v resničnem življenju narodov. Takim ciljem, ki jih ima vsak zdrav narod, lahko rečemo tudi naravni cilji. Take cilje bi moral imeti tudi slovenski narod; v kolikor jih še nima, si jih bo moral postaviti.

Drugače pa je s »posebnimi« cilji. Ti niso splošna lastnost vseh narodov, ampak si jih postavljajo le ljudstva s posebno zgodovino, posebnim temperamentom in posebnimi pogoji za razvitek: torej zlasti veliki narodi, sem in tja se najde tudi kak majhen. Za velike narode smatramo kar po sebi razumljivo, če se vnemajo n. pr. za prevlado svojega naroda nad drugimi, za gospodarsko in politično premoč, imperializem. Tu torej ne čutimo velikega prepada med naravnimi in posebnimi stremljenji, ki pa postane posebno očitno, če se jih oprimejo mali narodi ali vsaj narodi, ki po naravnem razmerju sil nimajo pogojev in opravičljivega upanja za dosegga kakih posebnih ciljev. Zgled: Poljska, ki je zahtevala zadnja leta kolonije — med tem ko je bila sama končno le gospodarska kolonija tujege velekapitla. Tu se je poseben cilj (imperializem) sprevergel v nesmisel, postal je eden izmed vzrokov pogube.

Ce torej slovenskemu narodu postavljamo cilje, nikakor ne moremo preko naravnih, običnih ciljev, ki morajo biti lastnost vsakega živega naroda. Poseganje po posebnostih bi pomenilo za naš narod veliko nevarnost, ki bi lahko povzročila, da ne bi dosegli niti osnovnih ciljev.

Veliki narodi si lahko nadevajo posebne naloge z manjšo nevarnostjo, ki je pa končno tudi še zadosti velika, da more povzročiti hude nesreče. Zgledov za to je dovolj in jih bo v bližnji prihodnosti še mnogo več.

Enakopravnost narodov naj bi bil torej osnovni cilj vseh evropskih ljudstev. Ko bo ta cilj uresničen, bo tudi naš narod našel prave pogoje za svoj obstanek in razvoj. Harmonično življenje evropskih ljudstev, brez prevlade drugega nad drugim, je že danes glavni cilj evropskega človeštva. Seveda si pa ne moremo zamisliti harmonije med narodi brez rešenega socialnega vprašanja. Pravičen družabni red bo osnova, na kateri se bodo razvili pravični odnosi med ljudmi in ljudstvi.

To sem v »Pravici« povedal dosti jasno; če »Slovenija« tega ni hotela razumeti, je znamenje, da je iskala za pravim smislom nekaj drugega...

Urednik.

Najmanj, kar moraš storiti za delavstvo, je, da točno vsak mesec plačaš članarino. Organizacija brez sredstev za borbo je le mrtvo telo brez življenja.

Delavška
GLASILO PRAVICA
KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 23-1. — Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo, Miklošičeva 23-1. Oglasi po ceniku. — Telefon št. 4048. Številka pošt. čakovnega računa 14.908.

Posamezna številka 1 din. Naročnina za 1 mesec 4 din, za štiri leta 16 din, za pol leta 8 din, za vse leto 16 din. Zamejstvo mesečno 7 din, letno 70 din.

Urejuje in odgovarja Rosman Jože v Ljubljani izdaja za kustosnj »Delavske pravice« Srečko Žumer, Ljubljana. Tiska Zadruga tiskarna r. z. o. s. v Ljubljani, Tyrševa a. 17 (Maks Blejsek)

Razgledi

Tri ure so trajali razgovori v Berchtesgaden, ki so jih imeli predsednik Cvetković, naš zunanji minister in vodja Hitler. Službeno poročilo pove, da so pogovori potekali »v duhu tradicionalnega prijateljstva, ki vlada med obema državama«. V berlinskih krogih poročajo, da podrobnosti niso znane, vendar da se »lahko sodi, da spadajo ti razgovori v okvir posvetovalni, ki jih vodi Nemčija na vse strani in iz katerih se pričnajo izoblikovati obrisi novega reda v Evropi«.

Ameriški listi ugibajo o tem sestanku, ki ga je vsa naša javnost sprejela z največjim zanimanjem ter mislijo, da sestanek ni bil mišljen tako, da bi rodil kakšne takojšnje in konkretne uspehe, marveč je bil posvečen izmenjavanju misli o sedanjem stanju v Evropi s posebnim ozirom na jugovzhodno Evropo.

Nemški listi pravijo, da je sestanek treba spraviti v zvezo z »bližnjim razvojem sedanjega položaja na Balkanu«, in da je »jasno, kolikšen je pomen tega sestanka za nadaljnji razvoj položaja na Balkanu«, čeprav so še neznani podatki o razgovoru.

Zapiski

20 letnico obstoja je praznoval ta mesec Hrvatski radnički savez. Predsednik HRS-a A. Pečnik je na slavnostnem občnem zboru poudaril tri glavne smernice HRSa: »1. Vračanje našega delavstva iz zablode marksizma in njegovega političnega programa, da uvede svojo nadvlado; 2. borbo za zboljšanje življenjske stopnje našega delavstva, ki je izpolnjena s tarifnimi gibanji; 3. borba za revizijo delavske zakonodaje v smeri socialnega programa Hrvatske seljačke stranke in ideologije Hrvatskega radniškega saveza.« — Iz poročil je bilo razvidno, da je HRS preteklo leto sklenil 324 kolektivnih pogodb, obnovil pa 154 pogodb. Naklada HRS-ovega glasila »Hrvatski radnik« je presegla 50.000 izvodov. Poročila povedo tudi, da ima HRS danes 185.893 članov.

Sprememba v bankskem svetu. V bankskem svetu dravske banovine je po bankski odločbi zamenjal tovariša Filipa Križnika iz Trbovelj gospod Adolf Jesih, predsednik tamkajšnje ZZZ.

MALI OGLASI

POSAMEZNA BESEDA 50 PAR

Ako ste delavci resnično zavedni, potem vlagajte svoje prihranke v PRVO DELAVSKO HRANILNICO IN POSOJILNICO V LJUBLJANI.

Tudi delavske organizacije imajo svoj denar pri nas.